Neagu Djuvara - dincolo de timp

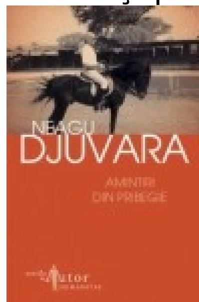

Mă bucură faptul că pot să scriu despre un om pe care-l prețuiesc foarte mult. Mă bucură faptul că sunt contemporan cu un om deosebit, care, chiar dacă ne vedem rar, ştiu că există undeva lîngă noi, printre noi. Mă bucură faptul că ursitoarele au decis să ajungă la vîrsta patriarhilor în cele mai bune bune condiţii de funcționare. Căci, altminteri, viaţa nu ar mai fi o mare bucurie şi o suită neîncetată de mirări, ci o lungă agonie asortată cu suferințe, resemnare, plictiseală şi resentimente. Dacă nu mai punem la socoteală varia poticneli ale trupului şi nevolniciile, în multe cazuri, buruienoase ale istoriei imediate. Lui **Neagu Djuvara** i-a fost dat să înfrunte şi să depășească destule astfel de potrivnicii. Dar şi o natură tare, de vechi os boieresc cu sînge armânesc l-a făcut să fie ceea ce este. Un om simplu, natural şi firesc. Într-o lume a trăirilor artificiale, într-o lume a ideilor artificioase, într-un univers plin de violențe, cataclisme şi catastrofe, nimic nu-l împliedică pe dl Neagu Djuvara să fie autentic. Şi senin.

Asta nu se mai învață. De nicăieri. Bunica te poate îndruma cum să foloseşti cuţitul şi furculiţa. De exemplu tocătura de carne nu se taie. Mama îţi poate sugera cu discreţie cum să te îmbraci în diferite ocazii. Nu tu întinzi mîna celui mai în vîrstă. Tata te poate îndruma cum să te comporţi în compania damelor sau ce să faci la pocher atunci cînd ai doar perechi de regi cu valeţi şi miroşi că adversarul ar putea avea trei aşi. Dar nimeni nu te poate învăţa să fii tu însuţi. Asta a făcut dl Neagu Djuvara toată viaţa.Să fie el însuşi. Nu e puțin lucru, nici uşor. Sigur, este doar o supoziţie. L-am cunoscut la anii senectuţii – nu e simplu să rămîi de lemn tănase cînd ţi se spune cu aerul că apa curge,”

Mîine mă duc la aeroport... Vine fata mea de la Paris...Dar cîţi ani are fata dvs.? Fata mea are 70 de ani !!!??? ". Ce să mai spui, devii brusc visător. Exact opusul unei astfel de atitudini ne oferă biografia – spusă sau scrisă, povestită în orice caz - a Dlui Neagu Djuvara.Căci înainte de a fi diplomat sau istoric, că a fost ostaş român pe front sau consilier diplomatic în Africa, că a studiat în Franţa sau a citit şi scris în România, că a fost şi a rămas un om *de lume* sau *de cuvînt*. Cuvînt scris.

Într-o lume care trăncăneşte fără limite, Dl Neagu Djuvara a gîndeşte temeinic şi scrie judicios. A fost şi a rămas un spirit alert, un fin observator al prezentului şi al trecutului. La viitor se pare că este mefient. Dar să nu mai lungim pelteaua encomiastică, Dl Neagu Djuvara este un prodigios povestitor. Un mare povestitor, din cea mai nobilă spiţă a povestitorilor. Din antichitatea greacă şi lumea orientală, pînă în contemporaneitatea românească. Nu ştim ce efect au avut asupra istoriografiei româneşti studiile, nu puţine, desigur, dar evident iconoclaste, ale istoricului ce s-a născut dintr-o memorie prodigioasă, un zburdalnic joc al ideilor şi un excelent simţ al limbii. Nu credem că minimalizăm aportul intelectual al Dlui Neagu Djuvara dacă-l considerăm în primul rînd un vajnic mare povestitor. Chiar dacă temeinicia şi orgoliul de a fi scriitor nu mai au astăzi consistenţa convingerilor lui Radu Petrescu – acel extraordinar *Consul Romanus*, din volumul său "*Meteorologia lecturii"* ar putea fi studiat şi de elevii puberi şi de sclifosiţii întorsăturilor de frază şi atît – Dl Neagu Djuvara, credem noi, reface şi poate împrospăta acest orgoliu.

"Amintiri din pribegie", cea mai puţin savantă dintre cărţile istoricului, cu deja o impresionantă bibliografie academică la activ, credem noi cu sfială, respect, preţuire reală şi prietenie cuvincioasă, este unul dintre vîrfurile prozei românești. Ei da, despre mîndra literatură este vorba şi nu despre biata istorie.

Un moment care ar merita marcat de funcţionarii *in charge* ai literaturii române. Prozele lui Neagu Djuvara sunt un exemplu de cum se pot mînui nexurile epice şi cum se poate îmbogăţi sensul unei poveşti. Harul povestirii şi darul de a povesti al celui care s-a ocupat intens de istoria mai veche şi mai nouă – oricînd şi oriunde se pot găsi pomelnice cu volumele pe care le-a scris deja vîrtosul povestitor în ultimii ani ai unei contorsionate biografii – fac, ar putea face, mîndria literaturii române. Din toate timpurile. Din vremea lui Dosoftei, Neculce şi Miron Costin – Se fac cronicarii la școală? Habar nu avem!- trecînd prin Ion Ghica, nu neapărat cel din "*Scrisori către V. Alecsandri*", ci acela din extraordinarele "*Convorbiri economice*" – Se fac la şcoală sau la facultate ? Avem mari îndoieli!- trecînd prin Creangă, Slavici şi Rebreanu, prin Papadat Bengescu, Camil Petrescu, Holban şi Sebastian, şi mai aproape de noi, Marin Preda, Buzura, Breban, Adameșteanu, Mircea Nedelciu şi Gheorghe Crăciun. Facem această glosă de situare a unui prozator de marcă într-un moment cînd proza este asaltată necuviincios de jurnalism, iar virtuțile ficţiunii devorate de senzaționalul, de multe ori găunos şi lipsit de substanţă al realității ce generează ceea ce anglosaxonii numesc *non-fiction*.

Nu orice text este proză, nu orice fel de discurs este literatură. Chestiunea de fond ar fi dacă produsul prozei ar fi bun sau rău, așa cum categorisea Enescu muzica. Şi atît. Bună sau proastă. Prin scrisul său direct şi elegant deopotrivă, prin înscrisurile sale legate de un trecut fabulos şi un prezent pîclos, Dl Neagu Djuvara ne îndreptăţește să credem că literatura română mai are un viitor. Nu e neapărat necesar să obţinem un premiu *Nobel* pentru România. Nu e neapărat mare nevoie ca autorii români să fie traduşi în 30 de limbi şi să conferenţieze peste tot mapamondul ca să desluşim nişte crîmpeie, reale sau nu, de viaţă şi mare literatură. La ceas aniversar ni se pare necesar să amintim de toate isprăvile unui om, altminteri cuviincios şi de o politeţe rară. O frumoasă lecţie de gimnastică a ideilor, dar şi de a trăi şi mai frumos. În echilibru cu lumea, şi, mai ales , cu tine însuţi.

Vă mulţumim, Domnule Neagu Djuvara, pentru această lecţie de viaţă şi vă dorim din toată inima, *LA MULŢI ANI!*

*Să ne fie îngăduit ca, alăturînd şi urările noastre de **La mulţi Ani! Excelenţei Sale, Domnului Neagu Djuvara**, să completăm textul prietenului nostru Bedros Horasangian cu **lista lucrărilor publicate** de cel a cărui laudatio tocmai aţi parcurs-o:*

- *Le droit roumain en matière de nationalité* , Paris, 1940.
- *Démétrius Cantemir, philosophe de l'Histoire*, în *Revue des études roumaines*, Paris, 1973.
- *Civilisations et lois historiques, Essai d'étude comparée des civilisations*, Mouton, Paris – Haga, 1975 (carte premiată de Academia Franceză)
- *Între Orient şi Occident. Ţările române la începutul epocii moderne*, Humanitas, 1995.
- *Aromânii: istorie, limbă, destin*, ed. Fundaţiei Culturale Române, 1996.
- *O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri*, seria *Istorie*, Humanitas, 1999.
- *Cum s-a născut poporul român*, seria *Humanitas Junior*, 2001.
- *Mircea cel Bătrân şi luptele cu turcii*, seria *Humanitas Junior*, 2001.
- *De la Vlad Ţepeş la Dracula vampirul*, Humanitas, 2003.
- *Scrisorile spătarului Nicolae Milescu*, roman, Humanitas, 2004.
- *Există istorie adevărată?*, Humanitas, 2004.
- *Amintiri din pribegie*, Humanitas, 2005.
- *Thocomerius – Negru Vodă. Un voivod cuman la începuturile Ţării Româneşti*, Humanitas, 2007.
- *Războiul de şaptezeci şi şapte de ani şi premisele hegemoniei americane (1914 – 1991)*, Humanitas, 2008.
- *Amintiri şi poveşti mai deocheate*, Humanitas, 2009.
- *Ce-au fost boierii mari în Ţara Românească? Saga Grădiştenilor*, Humanitas, 2010.